

A TITOKNOK ÚR – SZIGLIGETI 200

– KÖTET, KIÁLLÍTÁS, PÓDIUMBESZÉLGETÉSEK –

Az Országos Széchényi Könyvtár 2014 során egész eseménysorral igyekezett méltó módon tisztelni a kétszáz éve született neves drámaíró, színpadi rendező, színház-szervező Szigligeti Ede előtt. A Nemzeti Színház egykori direktorára emlékezve közös kiadásban jelentettük meg a nagyváradi Szigligeti Színházzal a szerző négy színművét tartalmazó jubileumi kötetet Színháztörténeti Tárunk kincseire, rendezői és sűgópéldányaira alapozva.

Szigligeti színműveinek kéziratos színházi példányait a Színháztörténeti Társaság könyvtára őrzi (mindezt a Nemzeti Színház könyvtárának jelzetrendjében). Az ebből való válogatás eredménye az a drámakötet, melyet a bicentenáriumra, 2014 márciusára kívántunk megjelentetni, együttműködésben a Szigligeti nevet viselő színházzal, szűlővárosában, Nagyváradon (*A Nőuralom* – sajtó alá rendezte, szerkesztette, az előszót írta Sirató Ildikó; a szerkesztő munkatársa Rajnai

Edit). Az ünnepi válogatásba a címadó szalonvígjáték mellett az Arany János által is földolgozott szerkesztett néprege, *A nagyidai cigányok*, a történeti témát verses szomorújátékban földolgozó *Nadányi* és kötetzáróként egy újabb vígjáték, a *Pünkösd királynő* került, ízelítőt adva a szerző sokoldalúságából. Ahogyan a kötet előszava fogalmaz: „Színműírói tehetsége, termékenysége és színházi tapasztalatai kiemelik Szigligetit a 19. század dramaturgusai közül. Középre helyezik őt abban a sorban, ami a régi magyar színjátéktól, majd a reformkor legjelesebbjének, Kisfaludy Károlynak sikereitől a 20. század világszínpadra emelkedett szerzőiig, Molnár Ferencig, Heltai Jenőig, Herczeg Ferencig és tovább ível.”

Az 1834 elején Nagyváradról Pestre érkezett, húszéves fiatalember, Szathmáry József Eduárd, mit sem törődve az atyai intelmekkel otthagyja a jogászi pályát, s színésznek áll, így 1834 augusztusában – immáron Szigligeti néven – első szerepét játszhatja a budai Várszínházban. Csakhogy a színpad vonzása nem merült ki a játékban. Hét hónap múlva, 1835. március 24-én már a budai színtársulat Szigligeti első szomorújátékát is bemutatta. A szerzői pálya gyorsan ívelt felfelé, maga mögött hagyva az amúgy ígéretes (sőt táncolni is jól tudó) színészt, bár ez utóbbi mindvégig segítségére vált a szerző Szigligetinek, aki született szervezőnek is számított, kívül-belül ismerte a színpad minden részletét, jó érzéke volt a rendhez és a rendtartáshoz is. 1840-ben *Rózsa* című történeti vígjátékáért a Magyar Tudós Társaság díját is megkapta, s a testület ugyanebben az évben levelező tagjává választotta. Ekkor mindössze huszonhat éves. Az 1840-es évek végére a „dráma válfajai”-nak szinte mindegyikét sikerrel kipróbáló Szigligeti ugyanakkor új zenés műfajt is alkot: a népszínművet (emlékezetes a *Szökött katoná* című darabja), s mindezt egy politikailag legkevésbé sem felhőtlen korszak színházi világában viszi sikerre. Drámaírói életműve több mint termékeny, száznál is több művet ölel fel! Ha kellett, gyorsan alkotott, ha kellett, időben váltott, egy-egy kevésbé sikeres színpadi mű, műfaj esetén. S ha az életmű összképe kétségkívül egyenetlen is, az 1849-es *Liliomfi* méltán örvendő folyamatos közönségsikernek. Szigligeti a színműíráson kívül a teljes színházi mun-

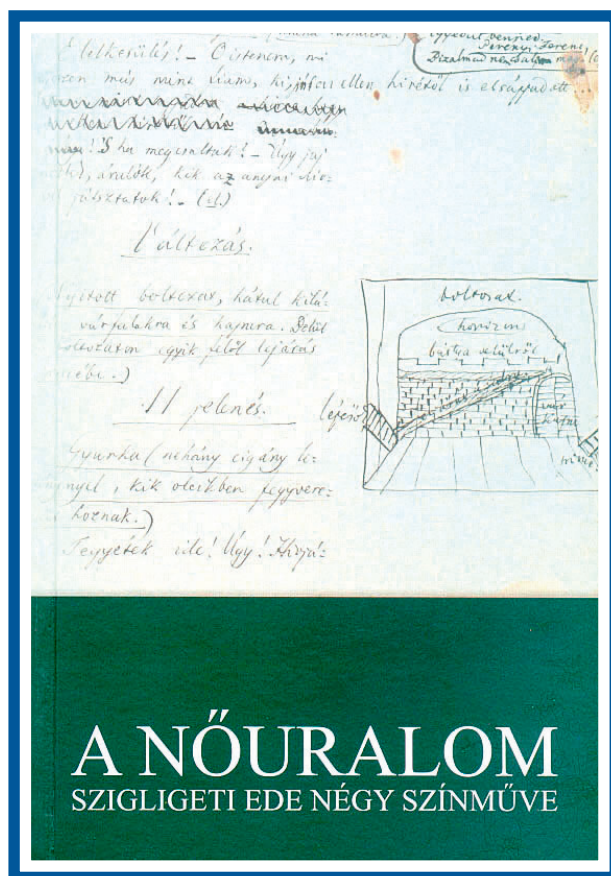

Szigligeti Ede szobra a nagyváradi színház előtt

ka megszervezéséhez is igen jól értett, átlátta azt, sőt a magyar nyelvű színházaság egészének megreformálásához is jó érzékkel látott neki élete utolsó éveiben. 1845-ben lett ugyanis a Nemzeti Színház titkára, ügyelője és könyvtárosa, később már rendezője, halála előtt öt évvel pedig drámai igazgatója. A színház volt életének, mindennapi munkájának tárgya és színtere. Kifogyhatatlan leleményű drámaíróként a reformkortól a kiegyezésig ő jelentette az állandóságot a magyar színháztörténetben.

Nagyváradon egy egész évadot szenteltek 2014-ben Szigligeti emlékét felidézendő, nem csoda hát, hogy *A Holnap után* címet viselő összművészeti fesztivál keretében éppen március 8-án (Szigligeti születésnapjához s a nőnaphoz is kapcsolódva) mutatták be elsőként a kötetet, melynek címe így kettős telitalálatnak számított. Ezen a pódiumbeszélgetésen jelen sorok írója beszélgetett Sirató Ildikó színháztörténésszel, a kötet szerkesztőjével Szigligeti szerepéről, az életmű mai értékéről, s persze a válogatás mikéntjéről.

A sikeres nagyváradai bemutatót két budapesti is követte: előbb a Nemzeti Színházban, március 13-án, ahol a nagyváradai társulat külön erre az alkalomra írt *Szigligeti* című darabbal vendégszerepelt, s ezt könyvbemutató kerekasztal-beszélgetés előzte meg, melyen Boka László irodalomtörténész (OSZK), Ács Piroska színháztörténész (OSZMI) és Szabó K. István művészeti vezető (Szigligeti Társulat) méltatták Szigligeti jelentőségét, helyi és hazai kultuszát, és elemezték mai, kissé halványodó színpadi jelenlétét. Május 22-én az OSZK-ban is bemutattuk a kötetet, melyen Szilágyi Márton irodalomtörténész, az ELTE tanszékvezető egyetemi tanára kérdezte Sirató Ildikót, szerkesztőt, a Színháztörténeti Tár vezetőjét. Ehhez a beszélgetéshez tartalmas háttérrel szolgáltattott az olvasótermi katalógusfolyosó tárlóiban április első napjaiban megnyílt szép kamarakiállítás (*A titoknok úr* – kurátor Rajnai Edit).

A nőuralom című kötet borítója

Szigligeti műveinek jelentős része máig sem jelent meg nyomtatásban, színházi rendezőpéldányokban és sűgőpéldányokban várja, hogy az utókor kutatói, színháztörténészei közül akadjon valaki, aki felméri az óriási életmű egészét, s sajtó alá rendezzen egy olyan válogatott kiadást, amely régóta megilletné Szigligeti, hiszen erényei folytán, hibáival együtt hazai drámatörténetünk egyik főszereplője. Az OSZK ehhez a munkához is hozzájárult 2014 tavaszán.

Boka László
boka.at.oszk.hu